

újonnan szerzett német barátainkkal sört iszogatunk, és jóféle cigarettákat szívunk – mert este tíz után a vendéglátóhelyeken lehet dohányozni: bizony, ez a jóllakott kecske és a megmaradt káposzta viszonylatában is nagyon okos döntésnek tűnik.

Remek érzés, hogy mindenki beszél angolul (kivéve a kebabost, de ő németül sem nagyon), igaz, a sokadik lendületes elszánásomat – miszerint most már tényleg rendbe rakom a némettudásomat – ez alaposan megakadályozza. Pedig, pedig. Ez volna a minimum, hergelem magam, és a pultnál csakazértis *Ein bier, bitte schön* – németül kérem a sört, lássák, hogy én is teszek gesztusokat.

Anything else?, kérdez vissza a pultos kimérten, nem lehettem túl meggyőző, biztos székek az akcentusom. A szállodában még hörpintünk egyet, igaz, a pohár sört aranyárban mérjük (*we want to make people drink big beer*, mondja a pincér komoly arccal, mintha az élete – és a német sörpár jövője – múlna az árképzési politikán), de igazuk is van, aki férfi, igyék korsóval, vagy mi a söb.

Végül az ember rögzíti a benyomásait, aztán másnap reggel még el sem indult haza, máris jönne vissza újra.

Ui: Hazatérve szembesültem azzal, hogy kis nejem távollétem alatt Németországból egy menyegyzetre akasztható hintát rendelt Marci fiunknak – „ha Zselyke lányunknak van, neki is legyen” – alapon. Egy teljesen átlagos német hintakereskedőtől – pontosabban kismamától – vettük, használtan. A hölgy egy Nördlingen nevű huszonnégyezres lélekszámú kisvárosban él, a nevét nem írom ki, többet mi sem tudunk róla. Na és tudják, milyen – használt – dobozban érkezett a hinta? Tudják, mi akadt hirtelen a kezébe – a pincében, gondolom –, mikor be akarta csomagolni a küldeményt? Természetesen egy 57x34x31 méretű doboz, amin ez a felirat áll: *Bücherkarton*, mellette pedig szép könyvbrák láthatók. Hát... erről beszéllek.

Az otthonos idegen

T. Kiss Tamás *A tükörtestvér* című kötete az újdéki Forum Könyvkiadó regénypályázatának 2011. évi díjnyertes munkája. A kiadó főnállásától kezdve több alkalommal is hirdett regénypályázatot, amelyek mindig serkentőleg hatottak a prózaírókra, és felrészítették a regényírás eszköztárát. A 2011-es esztendőben is egy ilyen, üde hangütésű és egyéni narrációt követő kézirat nyerte el a bíráló bizottság tetszését. Itt mindjárt az elején leszögezem: az enyémet is.

Pedig voltaképpen semmilyen különösebb újdonsággal nem szolgál a regény. A farmernadrágos próza lazaságát, a kollégium mikroközösségének élményvilágát, a világban helyét kereső fiatalember életérzését gyúrta egybe benne a szerző a magyar és szerb határ által megkettőzve meghatározott magyar identitás tükörképeivel. Ez utóbbi elem, a nemzeti önazonosság árnyaltságának fölmutatása se újdonság a vajdasági magyar prózában, Viszont, mindez együtt nagyon jól működő regényvilágot eredményezett.

Élvezetes mondatai vannak T. Kiss Tamásnak. Őszintén szólva, olvasás közben ügyeltem, hátha kiszúrok valami nyegleséget, trehánytságot, ügyetlen csavart, nyelvi nonszenszt, de a szerző erre nem adott alkalmat, sodró lendületű narrációjával becsalogatott elbeszélésének világába, átadta a kollégisták lazaságának illúzióját, az élet dolgaival szembesülésük frissességét, szinte nyargalni lehet a történetben, annak ellenére, hogy az elbeszélő elejt, majd újra felvesz narratív szálakat, szereplőit mellőzi, majd visszacsempészi a történésekbe, amelyek színhelyei Magyarországra és Szeged között váltakoznak.

A két városban mintha két, önmagával azonos, de mégis különböző, a regény címében megjelenő tükörtestvérral történének dolgok. Persze a két város, a két léttér is eltérő benyomásokkal befolyásolja az első személyű elbeszélőt, aki szövegében utána ered a csönd városaként aposztrofált Kanizsa, vagyis szülővárosa csöndbirodalma megfogalmazhatóságának, illetve a szegedi egyetemi hallgatók létélménye közöletőségének. A párhuzamok sokaságára derül fény a regényben egy kimondottan egyszerű séma nyomán. Szegedet és Kanizsát összeköti a Tisza, elválasztja az országhatár. A kapcsolat és elkülönülés hozta perspektívaváltások során különböző dolgok nyerne hangsúlyt, egyesek felnagyítódnak, mások háttérbe szorulnak, meghatározzák az elbeszélő érzelmeinek dinamikáját. A hősnek azon lehetősége, hogy két összetartozó, de mégis különböző világát mindkét oldalról, innenről és túlról egyaránt megtapasztalhatja, voltaképpen az érzelmek

iskoláján vezetni keresztül, így a szövege nevelődési regényként is olvasható.

A tükörtestvér ugyanis jóval több, mint piás, drogos kollégista történetek füzére. Bocsánat, egyáltalán nem az. A rövid fejezetekre tagolt műben van ugyan italozás, könnyű drogok, bulizás, szerelem és testiség, minden, ami az urbánus környezetben előfordulhat a fiatalokkal, de T. Kiss Tamás olyan természetességgel tud ezekről mesélni, hogy soha nem vulgáris, de nem is

szemérmeskedő. Alányilag érzékeny, gazdag érzelmi világú, és nagyon tud írni, keresetlen és szellemes. Meg egy kicsit keserű. Mert Kanizsa és Szeged nyelvében azonos, de mégis eltérő, nyelvi kódváltásra utasító világa közt ott a senki földje, ahol a fiatal hősnek otthonos idegenként egyedül kell eligazodnia: „Tegnap azt álmodtam, hogy sétálok át a határon, és cipelem a jól megpakolt utazótáskám. Közben sötét van és hideg.

A köd akkora, hogy az orromig sem látok. Mellettem német, osztrák, belga és lengyel táblás fekete autók húznak el, én pedig a két sáv közti sövény mellett bandukolok fáradhatatlanul. Valahol közepesen lehetek, mert sem előttem, sem mögöttem nem látom a határátkelőt. Csak az autók fényeit látom, meg az út szélére dobált szemetet. Csikkeket, söröskupakokat meg összezúzott energiatilos flakonokat. Teljesen egyedül vagyok.

Ezt a helyet hívják a senki földjének.

Már úgy érzem, hogy végtelen ideje gyaloglok a semmiben, amikor feleszmélek, hogy nem is tudom, melyik irányba tartok. Egyszerűn fogalmam sincs, hogy Magyarországról megyek Szerbiába, vagy fordítva. Csak európai autót látok. Megyek, megyek, megyek. Megyek, megyek, megyek, megyek a semmibe. Megyek, megyek, megyek, megyek, megyek, megyek a végtelenségig. Néha egy-egy autó rám dudál, hogy húzódjak odébb.”

A folyton úton levés sajátosan vajdasági magyar tapasztalatának megfogalmazása bontakozik ki a nemzeti és nyelvi önkép problémavilágának felfejtése mellett T. Kiss Tamás könyvében. Mintha virtuális történetet fogalmazna meg benne a szerző, ugyanis a „valóság” szó mindvégig áthúzott alakban jelenik meg a szövegben.

Ha áthúzva is, de a valóság mégis hiteles ebben a regényben.

T. Kiss Tamás: *A tükörtestvér*
Forum Könyvkiadó
Újvidék, 2011
267 oldal